

Fíggjareftirlitið blint álit á bankunum! – og so er tað :

Jyllandsposten og Birgir Danielsen

Sambart grein í Politikkun av Michael Jarlner hevur "Finanstilsynet" yvir ein kamb, haft eitt uppá tað nærmasta fullkomuliga blint álit á bankaleiðslur. Ikki hava færoyingar fingið tað fatan at tað millum Birgir Danielsen og Eigil Mølgaard hevur verið eitt álitisforhold, men vísandi til affinnandi frágreiddingarnar um Vardøbank sigur Michael Jarlner, at hesar, citat: "... afslører et tilsyn, der i høj grad belaver sig på tillid til de bankledelser, det har til opgave at føre tilsyn med" Hetta er sera áhugavert og ger at hugt kann vera eftir hendingunum í sambandi við bankabjarg-ingarnar við nýggjum eygum. Ikki einans eftir teim politisku motivunum men serliga eftir motivunum, ið liggja til grund fyri atferðini hjá bankaleiðslunum og danska fíggjareftirlitsins: Motivini hjá Birgir Danielsen og Eigil Mølgaard.

Orðaskifti

NYRUPREALITETUR

Við tí í huga, ið er komið fyri ein dag, men so nógv meira, við tí, sum fer at koma fyri ein dag, so er tað møn, tá Poul Nyrup Rasmussen sigur færoyingar, viðgæra banka problematikkinn á ein ikki realistisk hátt. Tað einasta ikki realistiska, ið eyðkennir hendingarnar, í samband við bankarnar í Føroyum, er at eingin, hvørki her ella har, dugdi at ímynda sær, at nýkur demokratisk statsmakt, so nær ár 2000, fór at praktisera/demonstrera nakað so gravskitið realistisk, karrátt, imperialistisk/kapitalistisk svínari, sum tað, ið er framt av donsku statsmyndugleikunum, her í Føroyum, at roknað frá 6. oktober 1992!

REALISTISK

Tað, harra statsministari, var tað ikki realistisk at hugsa, fór at henda, sjálvt ikki í allar ringasta føri var tað møguligt at hugsa sær nakað tilfíkt. Slík valdsmiss-

nýtsla ber ikki brá av nýkrum frygevandi tilfórlúgum. Tað var hørsk, fólulig kynisk realisma, ið fer at fáa tær fylgja hetta má fáa. Tað er ikki realistiskt at gikla sær nakað annað: Tað er tí - øvugt av Nyrup áskoðanini - ein sera dapurt realistiskur hugburður, ið eykennir tað føroyska tjaki um "bankanna bjargingar"

ÁLIT OG SAMSTARV

Kann ein bankabjarging fara fram utan at hetta hendir sum úrslit av nývum samstarvi millum partarnar í einari tilfari hending? Bankabjargingarnar, eru tær ikki primært og meira, dømi um og úrslit av tilfuk dyggum áliti (samstarvi?) partanna millum? Millum bankaleiðsluna og fíggjareftirlíð, heldur enn ein konsekvens av efulfylgjan-di (sekundarum) politiskum tiltøkum?

ÁBYRGD BANKANNA OG FÍGGJAREFTIRLITSINS

Ein banki skal verja og nýra um tann kapital, ið er settur í bankan. Umframt eru inn-skjótaraá hugamálini tryggjað av fíggjareftirlitinum, ið skal ansa eftir at bankin røkir sínar skyldur til lýtar. Málið hjá Birgir Danielsen sambart hesum setningi hevur verið heilt greitt: At bjarga innskjótaraá hugálinum í Sjóvinnubankanum. Sambart hesum sama setningi er málið hjá fíggjareftirlitinum eini greitt tað sama: Skyldur Eigil Mølgaard's stjórn í fíggjareftirlitinum hava tiskil verið at hjálpa Birgir Danielsen við arbeiði hansara at bjarga innskjótaraá hugamálinum í Sjóvinnubankanum.

SAMA MÁL

Bankin og fíggjareftirlíð koma sostatt at hava sam-fallandi áhugamál, í sakini "Sjóvinnubankin í trupulei-kun."

FOSSBANKIN

At Fossbankin verður slep-tur uppá fjalli er helst bert te-

kin um, at hann, Fossbankin, ið ávísan mun var til fortroð og av enn størri týðningi: Um hann helt fram, at hesin (við intaktum umdømi) fór at gerast størsta hóttanin móti einum bjargaðum Sjóvinnubanka! (við meltaðum umdømi) At Fossbankin var svavdur, kann vera eitt tek-in um eitt sera stórt álit, millum ovastu leiðsluna í ávíkavist fíggjareftirlitinum og Sjóvinnubankanum.

SOMU MOTIVIR

At "bjarga bankunum" man hava verið felagsnevna-rin, felags málsetningurin og felags motiveringin, hjá bæði bankanum og eftirliti bankans.

SKÁK MÁT

Tað var luttøka og avgerð fíggjareftirlitsins, saman við bankaleiðsluni, ið setti dag og tíma á eina bankaak-tion. Tíkið varð hvørkratak um tær almennu Føroyar, tá teir útgjördu og lögdu bankabumbuna, við so stuttum fjássi sum gjørt varð og boð-

aðu frá hesum!! Tað var nettup henda devulssetta taktiska frábøðanin - sum setti politisku mynduglei-karnar definitivt skák og mát, og gav Schlüter stjórnini ultimativ kort upp í hendur!

TÍMAR?

DAGAR OG VIKUR ELLA VAR TAÐ ÁR?

Tað var í øllum førum hvørki 2. - 4. ella 6. okto-ber. Øllum kunnugt er tað fullkomuliga líkamikið um bankin var solventur, ella ikki solventur, eina viku, ella báðar tær fram, tá tann støðan bankin var í, ikki var íkomin eftir tímun, dø-gum, ella nýkrum mánað-um men var ein skeiv gongd í eitt longri tíðar-skeið.

IKKI 2 OKTOBER 1992, - MEN 26 APRÍL 1989

Her skal vera sett spurnar-ðartekin við, um hesin da-

gur, har líkvitstørvin hjá Sjóvinnubankanum gerst akuttur, ikki liggur so langt afturi í tíðini, sum tann 26. apríl 1989. (L.v.s. 3 ár, 5 mánað og 8 dagar áðrenn 2. oktober 1992) tá Birgir Danielsen sera hart og heilt tí-ðiliga kunngjörði, ikki einans, at alt var mist, men eisini hvør, ið ábyrgdina he-vði av, at alt var mist, um-framt, at hann, ið sama við-fangi, eisini stakk út í korti hvat skuldi setast í verk av tiltøkum (t.d. søla av ski-pum til útlandið, upphøg-ging, rentupolitisk tiltøk etc.) Tað lögna er bert at he-sin boðskapur var ikki borin føroyskum myndugleikum! Hann varð kunngjörður danska almenninginum, statinum, fólkatinginum, donskum politikkarum (Kirsten Jacobsen) fíggja-reftirlitinum, nationalban-kanum (Hoffmeyer), øllum

Økonomisk stormvejr over Færøerne

af Harald Jakobsen

Færøerne er ude i økonomisk stormvejr, fordi politikerne, alt for længe har ladet stå til. Udlånsbæren har fået lov til at eksplodere og var ved nytår på 6,7 mia.-kr., svarende til 144.000 kr. pr. færing. Den kunstige højkonjunktur skal standes så hurtigt som muligt.

«Det kan ikke undgås, at levetiden på Færøerne må reduceres i de kommende år», skriver Statistisk Bureau i sit årlige valg af værdier. Færøerne i en rapport, som netop er blevet offentliggjort. Dette valg har til opgave at følge den økonomiske udvikling på de 18 øer i Nordatlanten. Formanden for det regeringsråd N.V. Skaar-Nielsen.

Kritikken er langt hårdere og mere direkte udtrykt, end man normalt finder i den slags embedsmænds rapporter.

Den nye færøiske finansstrategi, strammer på 400 mio. kr. tror udvalget simpelthen ikke på. Indtægterne er budgette-

som i Danmark, der ligger i toppen blandt OECD-landene.

Landstinget og kommunerne har været de største syndere. Herom hedder det, at den økonomiske ekspansion i 1988 så godt som udelukkende må tilskrives udvalget i de offentlige budgetter.

De mange former for offentlig støtte til fiskeriet berøres op til revision. Af regeringspræmierne skal ned-sættes for de fiskere, der lever forskellen mellem eksportpris og afregnings-pris er særlig markant. Herved vil fiskeren, som i særlig grad er lagbevende for det færøiske samfund, blive begrænset», hedder det.

Reste på bygge- og erhvervslån

Det skal være slut med at anskaffe nye fiskebåde, og myndighederne bør arbejde for, at skibe enten sælges til udlænde eller konfiskeres, selv om det - som det siges - måtte medføre udgifter for landkassen.

Stigninger i lønsmønstre skal så vidt muligt undgås. Der skal indgås nye overenskomster i år. Selv om det kan se nok så paradoksal ud, har de færøiske banker og sparekasser i sidste uge besluttet at sænke renten på bygge- og erhvervslån med en pct. fra 1. maj.

Sænkningen er kommet efter pres fra det ny landsting, som truede med at gennemføre en nedskættelse på to pct. ved lov, såfremt pengestiltøttene ikke frivilligt makede ret.

Lagmand - statsminister - Jørgen Sundstein har til gengæld afgivet lefte om, at Landstinget vil efterse, om tilfremtiste lovforslag, der præmierer opbygning. Denne rentepolitik med disse indgreb overfor erhvervslån er fuldstændig i strid med det regerende parti, Folketingskassen, generelle synspunkter om liberal politik, kommenterer en af Færøernes mest kendte erhvervsledere, direktør Birger Danielsen, Færøya Fiskaselskab - et kooperativ

Birger Danielsen, en af Færøernes mest kendte erhvervsledere. Fiskeflåden er i dag 30-40 procent for stor.

selvskab, med milliardomsætning. «Det er politik rik mod naturloven», siger han.

Birger Danielsen vender sig også voldsomt mod det offentlige investeringssyst. Et stort tunnelprojekt og en ny færgelinie til Sande - vedtaget under det forrige Landsting - koster han for fuldstændig galimatias.

Sådanne millionprojekter

kan ses som knufald for stærke lokalinteresser, som i de traditionelle koalitions-regeringer på Færøerne har været stor magt.

Det siddende Landsting, som blev dannet i januar, består af fire partier. De går ind for hjemmestyre, men økonomisk spænder de fra konservatisme til noget, der ligner socialisme. De vil - i forskelligt tempo - læsse sig fra Danmark.

Kan ikke leve af fiskud

Lagmand Jørgen Sundstein vil gradvis sænke farvel til de 800 mio. kr., som Færøerne årligt får fra den danske statkasse.

«Vi kan og skal ikke leve af fiskud», sagde han for et par uger siden til Jyllandsposten.

Om fiskeripolitikken siger direktør Birger Danielsen:

«Siden midten af 70'erne har Landstinget spændt et alt for nødt sikkerhedsnet ud under aktiviteterne. Landkassen er gået ind i fuldstændig tabeløse pro-

jekter, som har bidraget til en blide økonomisk og moralisk runing af samfun-det. Blåhvulv-fiskeriet er det værste eksempel. Færøske travlere er gået i fiskeriflåden er i dag 30-40 pct. for stor. Det vil være formentlig politik at sætte skæring».

Licensordning

På spørgsmålet om, hvorfor han ikke har søgt at påvirke ved at gå ind i politik, svarer direktøren:

«Fordi jeg ikke kan pres-ses og i ministret. Færøsk politik har hele tre dimen-sioner, nemlig forholdet til Danmark, skillelinien mellem høje og vestre samt lokalpolitik overfor land-stinget. Så jeg foretrækker at beholde min ret til at have fornuftige ræsonne-menter».

Landstinget har her i april indført en licensord-ning, hvorefter alle færøske både med en bruttovægt på fem ton eller derover skal indtælle tilslæde til fiske-net omkring øerne. Tidlige-re lå grænset ved 20 ton.

Appropus danske lån: 4. april stemte alle partier i Folketinget minus Færøskridpartiet for en lov, hvorefter Danmark stiller statsgaranti for et lån til Færøerne på op til 300 mio. kr. Lånet skal bruges til investeringer og til ombygning af fiskebåde. Til Færøernes almennerende hovederhverv.